

книжкового мистецтва. Каталог стародруків, виданих на Україні. – Львів, 1981. – Кн. I (1574-1700). – № 16. – С. 29; Издания кириллической печати XV-XVI вв.: 1491-1600: Каталог книг из собрания ГПБ / РНБ; Сост. В. И. Лукьяненко. – С.-Петербург, 1993. – № 88. – С. 187-189; Каратаев И. П. Описание славяно-русских книг, напечатанных кирилловскими буквами. – С.-Петербург, 1883. – Т. 1. – № 109. – С. 224-227; Його ж. Хронологическая роспись славянских книг, напечатанных кирилловскими буквами. 1491-1730. – С.-Петербург, 1861. – № 88. – С. 15-16; Максименко Ф. П. Кириличні стародруки українських друкарень, що зберігаються у львівських збірках. – Львів, 1975. – № 187. – С. 35; Ундольский В. М. Очерк славяно-русской библиографии. – Москва, 1871. – № 95. – Ствп. 16.

Віктор Атаманенко,
Наталія Бондар

Постанова на академію Острозьку (Postanowienie na akademię ostrozską)

Довідка про надання ОА та співакам острозького кафедрального *Богоявленського храму*. Вона підготовлена на підставі відповідних привілеїв *В.-К. Острозького* (не збереглися і не відомі за іншими документами), із зазначенням незаконних конфіскацій спадкоємцями князя та їхніх слуг. Автор довідки не вказаний. Судячи з тексту, ним був “Сава Флячич, ректор і дозорця добр Суража і шпиталія Острозького”. Він разом із священником острозького *Святотроїцького* шпитального храму Никандром та настоятелем *Святомиколаївської* церкви Василем передав 1618 р. в оренду Суразьку волость князеві Олександрові Пузині. Довідка складена три роки після цього, правдоподібно, для комісії, яка 24.01.1621 р. здійснила перерозподіл спадщини *Олександра Острозького* між його доньками Софією Любомирською, Катериною Замойською та *Анною-Алоїзою Ходке-*

вич. Цей перерозподіл проводився у зв’язку з отриманням прав власності останньої з дочок та зі смертю її братів *Адама-Костянтина* († 10.04.1618) та *Януша* († 10.04.1619), дядька *Януша Острозького* († 12.9.01620). *А.-А. Ходкевич* отримала половину Острога та Острожчини (включно з Суражчиною), іншу перебрали спадкоємці її дядька *Януша*. Справи церковних та харитативних установ вони повинні були вирішувати спільно.

У зв’язку з надзвичайною вагою документа для історії та побуту ОА, наводимо його повністю, у перекладі з польської на сучасну українську мову із відповідними уточненнями, наведеними у квадратних дужках.

“Постанова на Острозьку академію.

Відповідно із фундушем і письмовим наданням святої пам’яті князя Їх Милості небіжчика старого [*В.-К. Острозького*] із Суразької оренди на Острозьку школу і на всіх співаків мало приходити щороку готівкою 1000 польських злотих.

Окремим наданням для мене, дозорці [шпиталія], належала маєтність під Степаном – село Звиждже з усім.

До того ж також в нагороду фільварку Бельмазького під Острогом, здавна на школу наданого і в частину князя Його Милості [*Януша Острозького*] вписаного, окремим листом наказано було для перевезення дров і всякої допомоги і при дрібних ремонтах – у с. Завидові під Острогом 6 подворищних чоловік.

Також Пустовські городи та сіножаті. Їх після смерті князя їх милості небіжчика [*Януша Острозького?*] забрано паном Літинським [старостою острозьким] відразу до замку [Острозького]. А в селі М’якотах, на частині княжат їх милості молодих [*Адама-Костянтина* та *Януша*] було надано декілька чоловік. Їх теж відразу паном Яханем Їм Милостями від школи було забрано. При тому також забрано все бортне дерево, яке віддавна належало [школі].

Окремим наданням 10 підданих у підострозькій маєтності Борисові [фактично – Буші. – *I. М.*], старшому співакові наданих – забрано.

Тепер вже три роки, як не залишилося жодного підданого, крім готівки від їх милості князя Олександра Пузини. Спершу вона надходила через пана Семена [Кричевича, підскарбія]. Потім нам самим з отцем Троїцьким [Никандром?] вже від двох з половиною років передається. Тобто на кожну чверть [квартал] є по 500 злотих, з яких отець Троїцький на шпиталь для убогих бере 250 зл. А при мені ж на школу і на співаків залишається 250 зл.

Які гроші на що [школу і співаків] завжди видається:

на кожній квартал двом панам бакалаврам, слов'янському і латинському з підбакалаврами – 50 зл.;

на свої ж потреби – 15 зл.;

челяді, яка співає в церкві – двом басам, шістьом (часом вісьмом) тенорам, двом старшим альтам, старшому дисканту; шкільному шафареві [ключникові, економу, управителеві], кухареві з дружиною, шкільному рибалці виходить до 90 зл.;

підросткам і меншим хлоп'ятам, альтові і дисканту, на кафтани, вбрання, хутра, шапки, чоботи, черевики, сорочки та інші потреби виходить до 10 зл.

Для їх всіх готовий стіл, без жодної звідкись найменшої допомоги, з готівки, на збіжжя, м'ясо, кури, рибу, масло, сир, сало, пшоно, крупи, горох, городню ярину і на різні стравні речі, також на столи і завжди на пива до столу виходить з ошадливістю на чверть до 100 зл.

У кожній чверті, як в платні співакам, так і закупівлі на ринку, часом більше, часом менше, може видаватися грошей.

До того ж, без жодного від трьох років підданого, до 7 [4?] кімнат зимою і до печкарні з кухнею [протягом року] лише за самі дрова, куплені в місті до 15 зл.

Направа ж печей, шибок всюди в школі та кімнатах, на різні потреби та начиння до кухні, наймання [робітників] до млина для мелення збіжжя і збирання солоду до бровару, на злив пива та його принесення до 10 зл.”

Джерела: Головний архів давніх актів у Варшаві. – Ф. Збірка Браніцьких із Сухої. – N 323/409. – С. 638-639; *Postanowienie na akademię ostrozską / Підготовка тексту В. Щербака // Острозька давнина: Дослідження і матеріали / Відп. редактор І. З. Мицько. – Вип. 1. – Львів, 1995. – С. 120-121.*

Література: Архів Юго-Западної Росії. – Ч. 1. – Т. 6. – С. 676; Ковальський М. Документальні джерела з історії м. Острога і Острожчини, виявлені в Головному архіві давніх актів (АГАД) у Варшаві // Матеріали IV науково-краєзнавчої конференції “Остріг на порозі 900-річчя”. – Остріг, 1993. – С. 66-69; Мищик Ю. *Postanowienie na akademię ostrozską // Острозька давнина: Дослідження і матеріали / Відп. редактор І. З. Мицько. – Вип. 1. – Львів, 1995. – С. 120; Мицько І. З. Острозька слов'яно-греко-латинська академія (1576-1636). – Київ, 1990. – С. 115; Описи Острожчини другої половини XVI – першої половини XVII ст. / Упоряд. В. Атаманенко. – Київ – Острог – Нью-Йорк, 2004. – С. 149, 164, 194, 298, 318.*

Ігор Мицько

Потій (Адам) Іпатій (* 1541, с. Рожанці Володавського повіту (зараз Польща) – † 18.07.1613, м. Володимир-Волинський)

Один із найяскравіших українських полемістів уніатського табору, церковний і політичний діяч. Походив із сім'ї православних українців, що жили у Володавському повіті на Берестейщині. Його світське ім'я Адам. Навчався в кальвіністській школі князя М. Радзивіла, пізніше в Краківському університеті. До 33 років був сповідником кальвінізму. Але повернувся до православ'я. П. зробив блискучу кар'єру – став королівським секретарем, потім земським суддею